

“ภาพลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ จากความปิติสุขในวิถีชนบทไทย”

Image of the abundance of happiness and joy
in the way of rural Thailand.

บทคัดย่อ

งานวิจัยหัวข้อ “ภาพลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์จากความปิติสุขในวิถีชนบทไทย” เป็นการวิจัยในสาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรมที่มีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่มีที่มาและเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตในชนบทไทยที่แสดงบรรยากาศของความอบอุ่น ความสุข ที่เพียบพร้อมด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ ธัญญาหาร โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์ทางจิตรกรรมที่มีรูปแบบกึ่งจริงกึ่งคิดฝัน (surrealism) ที่ผสมผสานความเป็นเฉพาะตัวเพื่อแสดงคุณค่าของวิถีชีวิตชนบทที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสงบสุข

Abstract

Research topics “Image of the abundance of happiness and joy in the way of rural Thailand” is a study in philosophy. The Department of Art has created art works that have the source and content about life in rural Thailand. That shows the atmosphere of warmth, happiness equipped with plenty of crops by using the creative process of painting with a semi real semi dream (surrealism) that combine in order to show the value of rural life which reflects the sufficiency and peace in life.

บทนำ

ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

สังคมไทยเป็นสังคมกสิกรรมที่ประชากรส่วนใหญ่นิยมเพาะปลูกเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่โบราณจึงมีความผูกพันและเชี่ยวชาญในด้านเกษตรกรรมเป็นอย่างดี ผลส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากมนุษย์เราดำรงชีวิตโดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเพื่อมีชีวิตอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ โดยเฉพาะกลุ่มคนในสังคมชนบทห่างไกลชุมชนเมืองที่มีอาชีพกสิกรรมซึ่งมีความใกล้ชิดผูกพันกับธรรมชาติ ได้สัมผัส เรียนรู้ ต่อรองกับธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้ง ได้เล็งเห็นคุณค่า และความสำคัญของธรรมชาติ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะทางกายภาพที่กลายเป็นรูปแบบของการดำเนินชีวิต ประกอบกับวิธีการ หลักการ และกระบวนการต่างๆ ที่เป็นองค์ความรู้ก่อให้เกิดภูมิปัญญาในด้านต่างๆ ดังเช่น ภูมิปัญญาทางด้านอาหาร รู้จักเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก เพื่อเป็นอาหาร , ภูมิปัญญาด้านยารักษาโรค รู้จักนำต้นไม้ ใบหญ้า มาทำสมุนไพรเพื่อเป็นยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ, ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม รู้จักสร้างเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมในทุกสภาพอากาศ, ภูมิปัญญาด้านที่พักอาศัย รู้จักสร้างที่พักอาศัยเพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งต่างๆ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการดำรงชีพให้อยู่รอด โดยใช้หลักของปัจจัยที่สี่คือชีวิตทั้งสี่ประการ ซึ่งเป็นหลักของการใช้ชีวิตแบบยั่งยืนและพอเพียง

ข้าพเจ้าเติบโตมาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยวิถีชีวิตชนบทถึงแม้ว่าครอบครัวจะไม่ได้มีอาชีพกสิกรรมแต่มีความใกล้ชิด ผูกพัน ที่ร่วมดำรงอยู่ในบรรยากาศของชนบทได้สัมผัสการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย กินง่าย อยู่ง่าย นอนง่าย อยู่แบบพึ่งพาธรรมชาติ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มีอาชีพเพาะปลูก เป็นเกษตรกร ทำไร่ ทำนา ทำสวน ประมง เป็นหลัก มีรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขไปเรื่อยๆในแต่ละวัน ไม่ต้องการสิ่งใดๆ แค่สุขใจสบายกายก็เพียงพอแล้ว ทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจ และเห็นคุณค่าแห่งความงดงามที่ซ่อนเร้นอยู่ในความธรรมดา เรียบง่ายของวิถีชีวิตชนบท จึงเกิดแรงบันดาลใจ นำเรื่องราวเนื้อหาสาระสำคัญดังกล่าวมาในข้างต้นมาผสมผสาน ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และเทคนิควิธีการทางจิตรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตนสร้างสรรค์เป็นงานทัศนศิลป์ที่มีรูปแบบ กึ่งจริงกึ่งคิดฝัน (Surrealism)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสาระสำคัญของแบบแผนการใช้ชีวิตของชาวบ้าน เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานทัศนศิลป์และเป็นองค์ความรู้เพื่อใช้ในการศึกษาระดับสูงต่อไป
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
3. เพื่อค้นหาแนวทางลักษณะเฉพาะตนและวิธีการนำเสนอผลงานศิลปะในรูปแบบใหม่
4. เพื่อเป็นการเผยแพร่แนวความคิดและรูปแบบของผลงานสร้างสรรค์แก่นักคิด นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป
5. เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสอนของสาขาวิชา และเป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่นักคิด นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการสร้างสรรค์

เพื่อให้การวิจัย และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมในหัวข้อ “ภาพลักษณะแห่งความอุดมสมบูรณ์จากความปิติสุขในวิถีชนบทไทย” เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวความคิดอย่างครบถ้วนสมบูรณ์จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1 การดำเนินงานสร้างสรรค์

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพราะนอกจาก แรงบันดาลใจ จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวแล้ว ยังคงต้องการความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถบันทึกรายละเอียดในด้านข้อมูลทางเอกสารที่ ช่วยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ในผลงาน ชุดนี้มากยิ่งขึ้น โดยแบ่งการค้นคว้า ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทางตรง (ข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม) เป็นข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์จากการใช้ชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้สัมผัสกับการดำเนินชีวิตในชนบทที่มีลักษณะความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สบายๆ พอเพียง ไม่ซับซ้อน และไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรอยู่ให้สบายกาย สบายใจก็เพียงพอ รวมถึงลักษณะของการประกอบอาชีพในรูปแบบต่างๆที่หล่อหลอมให้เกิดเป็น รูปแบบของศิลปวัฒนธรรมชนบทธรรมเนียมประเพณีในสังคมชนบท



ภาพที่ 1 : ข้อมูลทางตรง (ข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม) เป็นภาพกิจกรรมการทำเครื่องจักสานของชาวบ้านที่ ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

1.2. ข้อมูลทางอ้อม (ข้อมูลเอกสาร)

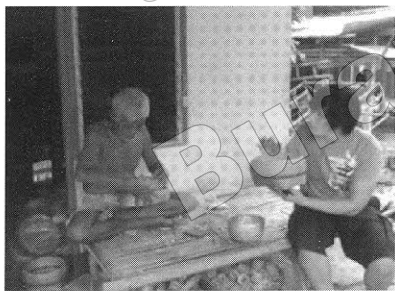
เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำรา บทความ วารสาร ต่างๆที่มีความเกี่ยวข้อง และครอบคลุมในเรื่องวิถีชีวิตชนบท เช่น วัฒนธรรมข้าว ศิลปหัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้าน ข้าวกับสังคมไทย ซึ่งข้อมูลเอกสารเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจ ในรายละเอียดของส่วนต่างๆ มากยิ่งขึ้น และ ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้

1.3 ข้อมูลภาคสนาม

เป็นการหาข้อมูลแบบสำรวจพื้นที่ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่ม ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะกลุ่มที่ประกอบอาชีพกสิกรรม เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง รวมไปถึงการทำเครื่องจักสานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริง ซึ่งได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ พบเห็นลักษณะการดำเนินชีวิตรวมถึงปัญหาที่มีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างภาพร่างความคิด

จากการศึกษาข้อมูลในส่วนต่างๆ เพื่อความเข้าใจ ที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปเป็นการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยเป็นการตรวจสอบ ทบทวน คัดเลือก ข้อมูลภาพถ่ายที่ตรงตามความต้องการเพื่อนำไปสู่รูปแบบของผลงานทั้งนี้หมายถึงการค้นหา รูปร่าง รูปทรง และการจัดองค์ประกอบในส่วนต่างๆ จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูล รูปทรงของเครื่องจักสานสำหรับเก็บบรรจุผลผลิตทางการเกษตรในครัวเรือนทั่วไป ที่เป็นเนื้อหาหลักของภาพ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของชีวิตชนบท เช่น กระบุง กระป๋อม ตะกร้า กระจาด นำมาวิเคราะห์ตามความคิดความรู้สึก จินตนาการ เพื่อหาความเหมาะสมของเส้น รูปร่าง รูปทรง คำนวณหนัก แสงเงา ตำแหน่งและทิศทางโดยใช้วิธีการวาดเส้น (Drawing)



ภาพที่ 2 : ข้อมูลภาคสนามการพูดคุยซักถามชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการในการทำงานเครื่องจักสาน ที่ ตำบล บางเจ้าฉ่ำ อำเภอ โพธิ์ทอง จังหวัด อ่างทอง



ภาพที่ 3: ข้อมูลภาคสนาม การพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตำบลบางเจ้าฉ่ำ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

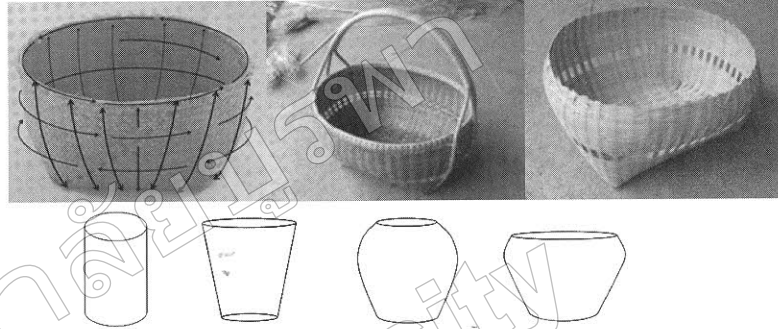
ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายซึ่งได้จากการลงพื้นที่จริงนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกับแนวความคิด ของตัวเนื้อหาในผลงานซึ่งจะประกอบไปด้วยรูปทรงที่มีขนาด สัดส่วน โครงสร้าง แตกต่างกัน และเพื่อให้เป็นลำดับขั้นตอนจึงแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหารูปทรงหลัก

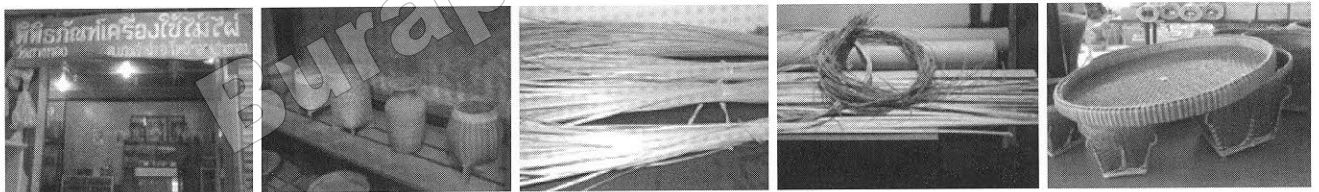
รูปทรงหลักเป็นรูปทรงที่มีความเด่นชัดที่สุดในภาพและมีความต้องการให้มี ขนาดใหญ่ที่สุดตรงตำแหน่งกึ่งกลางภาพโดยไม่ยึดสัดส่วนตามความเป็นจริง จึงมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวความคิด เรื่องความอุดม สมบูรณ์ของวิถีชีวิตอันเป็นประเด็นสำคัญ จึงต้องการค้นหารูปทรงของ ของใช้ในบ้าน เช่น กระบุง กระด้ง กระจาด ฯลฯ เนื่องด้วยมีคุณประโยชน์ในการเก็บรักษาพืชพรรณธัญญาหาร ที่จะ เป็นอาหารหล่อเลี้ยงชีวิต นำมาใช้เป็นรูปทรงหลักในภาพ เพื่อสื่อถึงแนวความคิดดังกล่าว

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหารูปทรงรอง

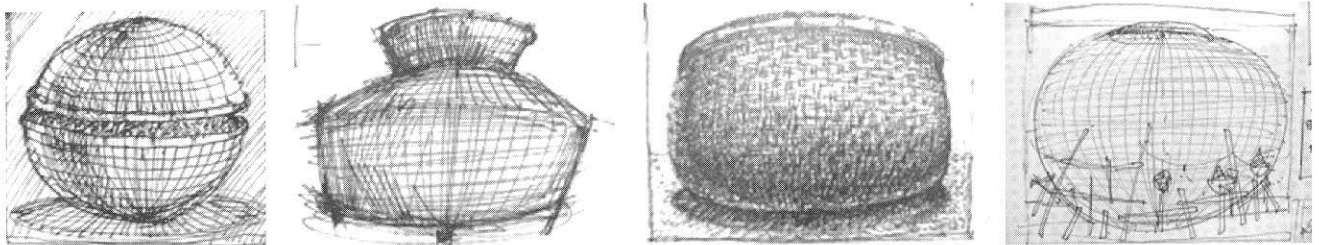
รูปทรงรองเป็นรูปทรงที่มีความเด่นชัดรองลงจากรูปทรงหลัก ซึ่งยังคงวิเคราะห์และพิจารณาจากแนวความคิดข้างต้นที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ลดขนาดสัดส่วนโครงสร้างลง เพื่อให้มีความสำคัญเป็นอันดับสองซึ่งยังคงวิเคราะห์ พิจารณาจากรูปทรงของข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน



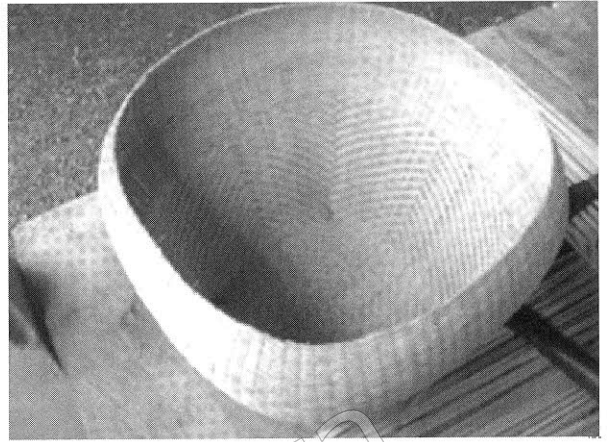
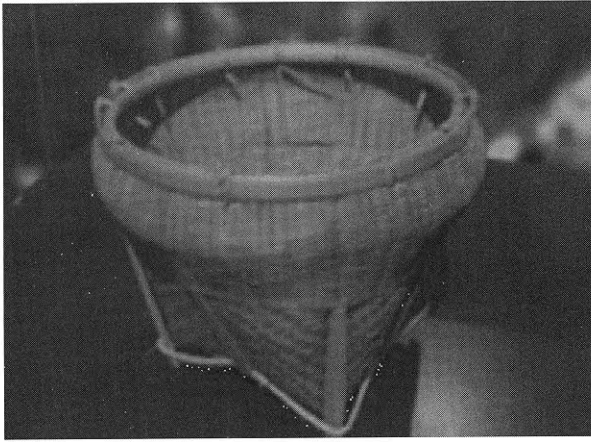
ภาพที่ 6 : การวิเคราะห์รูปทรงเครื่องจักสาน เพื่อนำมาสู่วิธีคิดในการใช้รูปทรงหลัก



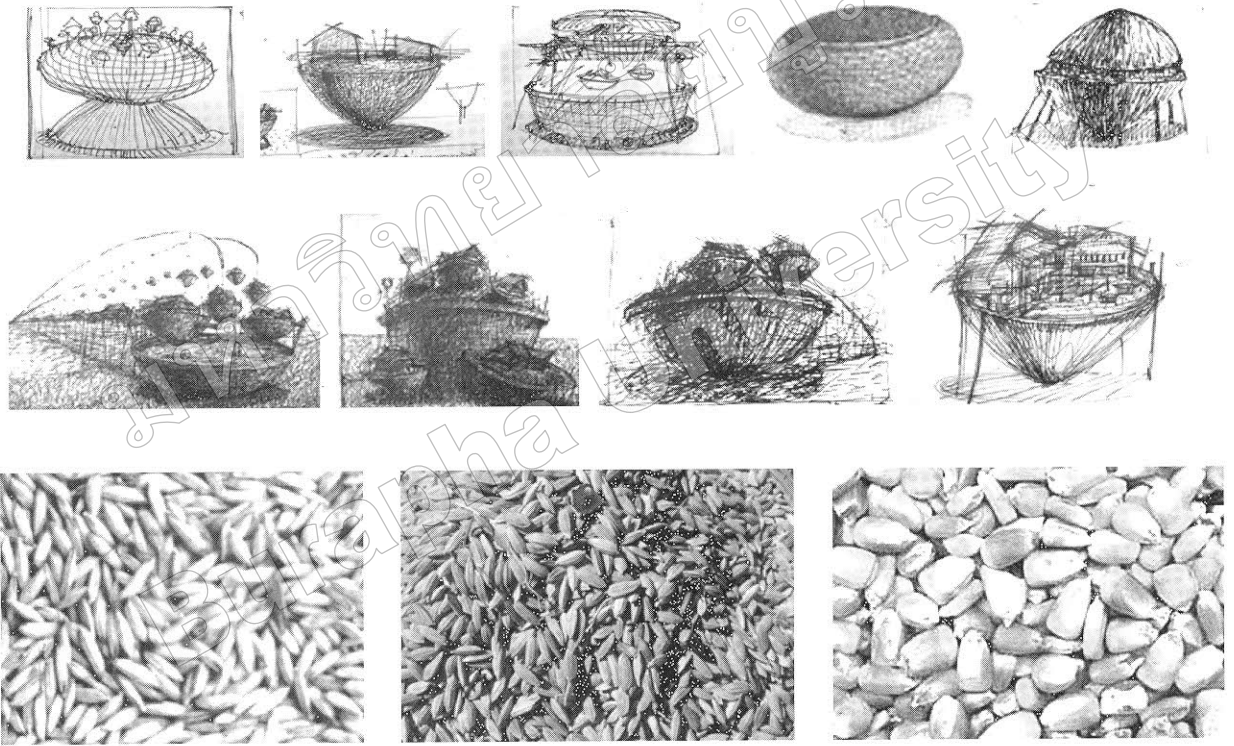
ภาพที่ 4: ข้อมูลภาคสนาม พิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ไม้ไผ่ ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง



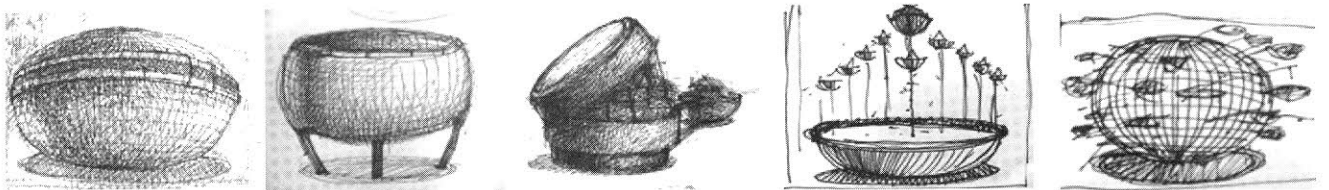
ภาพที่ 5 : ภาพร่างความคิดของรูปทรงหลัก



ภาพที่ 7 : ภาพถ่ายจากข้อมูลภาคสนามที่นำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างภาพร่างความคิดของรูปทรงรอง



ภาพที่ 8 : ภาพถ่ายจากข้อมูลภาคสนามที่นำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างภาพร่างความคิดของรูปทรงย่อย



ภาพที่ 9 ภาพร่างความคิด



ภาพที่ 10 ภาพร่างความคิดที่สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคสีน้ำ

2.4 การลงสีภาพร่างความคิด

หลังจากที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างภาพร่างความคิดด้วยวิธีการวาดเส้น (Drawing) แล้วนั้น เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์จริงที่มีขนาดสัดส่วนโครงสร้างที่ใหญ่ขึ้นหลายเท่า จึงนำภาพร่างความคิดที่เป็นลายเส้นมาแต่งเติมสีด้วยวิธีการสีน้ำ (water color) เพื่อหาโครงสร้างโดยรวมทั้งนี้รวมถึงค่าน้ำหนักแสงเงา จังหวะหนักเบาของบรรยากาศในภาพแลลักษณะของพื้นผิววัตถุในรายละเอียดบางส่วน

3. การขยายภาพร่างความคิดเป็นผลงานสร้างสรรค์

เมื่อได้ภาพร่างความคิด ซึ่งเป็นต้นแบบของโครงสร้างผลงานที่สมบูรณ์ จากนั้นเป็นการนำต้นแบบไปขยายเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจริง ซึ่งประกอบด้วยการสร้างพื้นผิว รูปทรง การใช้ทัศนธาตุต่างๆ เพื่อวางโครงสร้าง เนื้อหา สภาวะ ตามแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของผลงานโดยผลงาน แต่ละชิ้นจะมีการวิเคราะห์ และพัฒนารูปทรงโครงสร้างไปตามความรู้สึก นึกคิดที่แตกต่างกัน มิได้ยึดติดแนวทางของภาพร่างทั้งหมด อาจมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข หรือ เปลี่ยนแปลงในรายละเอียด ด้วยการลดทอน เพิ่มเติมบางส่วนของชิ้นเพื่อความเหมาะสมของการแสดงออกและความรู้สึกในระหว่างการปฏิบัติงาน แต่ทั้งนี้ยังคงรักษาลักษณะโครงสร้างหลักของภาพร่างความคิดเดิมที่ได้ร่างไว้ในตอนต้น

อนึ่งผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้มีความคล้ายคลึงในด้านเทคนิควิธีการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์ ดังนั้นจะขอยกตัวอย่างภาพผลงานในบางชิ้นที่มีความโดดเด่น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน การดำเนิน

งานสร้างผลงานนั้นได้กำหนดขั้นตอนออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์

เนื่องจากเป็นงานที่ใช้เทคนิคจิตรกรรม สีอะครีลิคจึงไม่มีความซับซ้อนอะไรในการจัดเตรียมอุปกรณ์มากนัก แต่สิ่งที่สำคัญคือความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ต้องจัดเตรียมอย่างรอบคอบ และเพียงพอต่อการสร้างสรรค์ผลงานอันจะนำมาสู่การทำงานที่สะดวกและรวดเร็ว

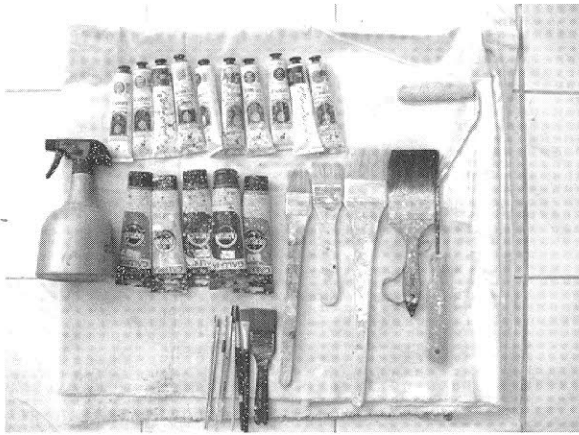
3.2 ขั้นตอนการสร้างพื้นผิว

ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ แบ่งขั้นตอนการสร้างพื้นผิวออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

- 3.2.1 การสร้างพื้นผิวรอง (พื้นผิวชั้นแรก)
- 3.2.2 การสร้างพื้นผิวหลัก (พื้นผิวชั้นที่สอง)
- 3.2.3 การลดค่าน้ำหนักพื้นผิว
- 3.2.1 การสร้างพื้นผิวรอง (พื้นผิวชั้นแรก)

มีความจำเป็นเพราะเป็นการควบคุมวรรณะ (Tone) และโครงสร้างสีโดยรวมซึ่งเป็นการกำหนดบรรยากาศในภาพ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกหลังจากที่ได้วางแผนในการเลือกใช้สีของผลงานแต่ละชิ้น โดยการนำสีที่เลือกไว้มาทาลงบนผ้าใบทั่วทั้งภาพ แต่สีที่จะใช้นั้นจะต้องเป็นสีที่มีความเข้มข้นต่ำและโปร่งแสงเพื่อไม่ให้เกิดค่าน้ำหนักที่เข้มเกินไป จากนั้นใช้สีในวรรณะเดียวกันหรือสีที่มีความใกล้เคียงกับสีแรกที่มีความเข้มข้นต่ำ โดยใช้เทคนิคสลับสี ซึ่งจะเกิดเป็นร่องรอยของจุดสีทั่วทั้งภาพ แต่ในการสลับสีนั้นจำเป็นที่จะต้องวางแผนล่วงหน้า

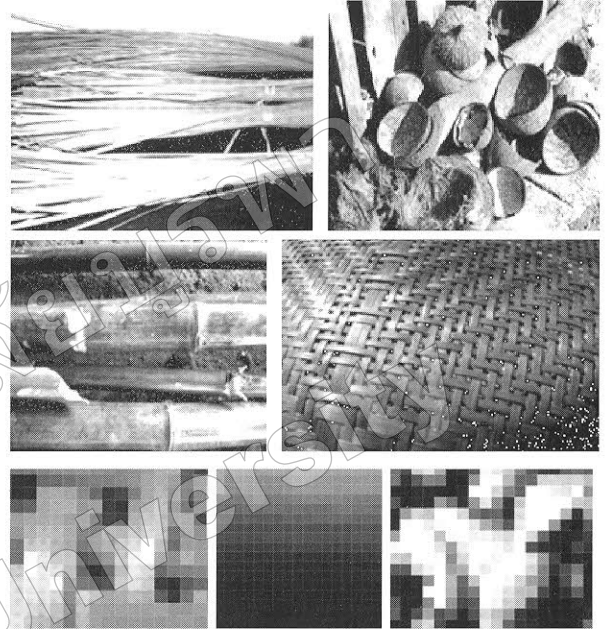
ว่าต้องการค่าน้ำหนักมากน้อยเพียงไร ตรงจุด ตำแหน่งใดเพราะมีฉะนั้นจะเกิดความทึบตันของสี มากจนเกินไป



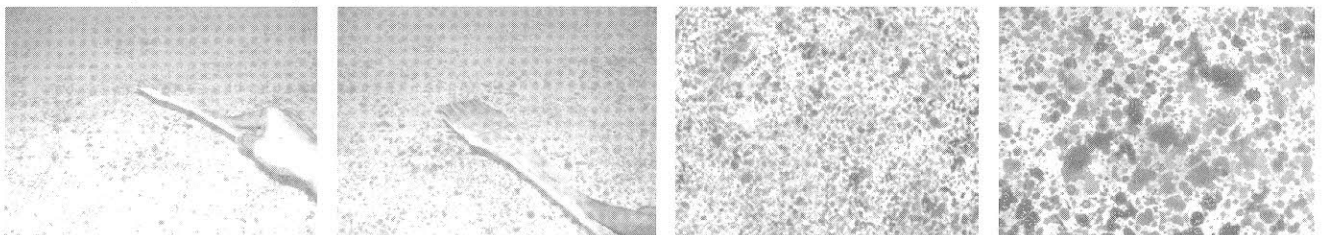
ภาพที่ 11 : วัสดุอุปกรณ์

3.2.2 การสร้างพื้นผิวหลัก (พื้นผิวชั้นที่สอง) เป็นการสร้างพื้นผิวที่มีความชัดเจนของสีมากขึ้นแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างสีของพื้นผิวรอง(ชั้นแรก) เพราะมีฉะนั้นการปฏิบัติงานจะไม่ตรงตามขั้นตอนและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การสร้างพื้นผิวหลักนั้นจะต้องมีการวาง แผนและดำเนินถึงโครงสร้างสีโดยรวมเนื่องจากสีที่นำมาใช้จะต้องมีความหมายไปทิศทางเดียวกันกับเนื้อหา แนวความคิด และที่สำคัญจะมีผลต่อรูปทรงหลักที่เป็นองค์ประกอบ หรือเนื้อหาหลักในผลงาน ดังนั้นสีที่เลือกใช้จึงมีที่มาจากความคิด เรื่องราว เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชนบท ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์สีของบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในชนบท โดยเลือกสีจากวัตถุและสีจากวัสดุในธรรมชาติ

เช่น ดิน น้ำ ทราย ลำต้นไม้ ใบไม้ ใบหญ้า หรือพืชพรรณ ธัญญาหารนาชนิด และ สีของวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมถึงสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มาวิเคราะห์ แยกสี และจึงนำสีเหล่านั้นรวบรวมวางเป็นโครงสร้างสีของพื้นผิว ซึ่งเป็นบรรยากาศโดยรวมของผลงาน

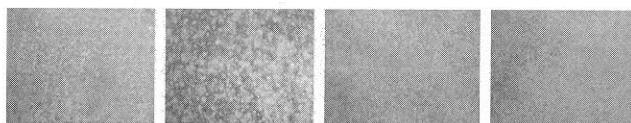


ภาพที่ 13 : ภาพเครื่องจักสาน วัสดุจากธรรมชาติที่นำมาวิเคราะห์สีเพื่อทำพื้นผิวหลัก (พื้นชั้นที่สอง)



ภาพที่ 12 : การสร้างพื้นผิวรอง (พื้นผิวชั้นแรก) ด้วยเทคนิคการสลับสี

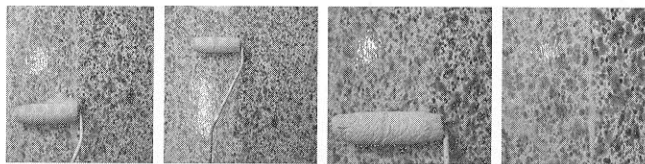
เมื่อมีการวิเคราะห์ที่มาของสีแล้วจากนั้นเป็นการสร้างพื้นผิวหลักโดยการใช้เทคนิคสลัดสีทำให้เกิดเป็นจุดหรือเม็ดสีที่มีขนาดแตกต่างกันไปตามความเข้มข้นของตัวสีและน้ำหนักของการสลัดตามตำแหน่งต่างๆ ดังนั้นจำเป็นต้องอาศัยการควบคุมเพื่อให้เกิดความเหมาะสมของค่าน้ำหนักสีโดยรวม จึงไม่ควรสลัดสีที่ใดที่หนึ่ง เพราะมีฉะนั้นจะทำให้เกิดความทึบตันของสีมากเกินไป โดยเฉพาะถ้าสีที่สลัดมีความเข้มข้นสจัด และมีเนื้อสีมาก อาจจะเป็นผลเสียต่อโครงสีโดยรวมได้



ภาพที่ 14: การสร้างพื้นผิวหลัก (พื้นผิวชั้นที่สอง) ด้วยเทคนิคการสลัดสี

3.2.3 การลดค่าน้ำหนักของพื้นผิว ขั้นตอนการลดค่าน้ำหนักของพื้นผิวมีความจำเป็นอย่างมากต่อความคมชัดของรูปทรงที่เป็นเนื้อหาในผลงานเนื่องจากพื้นผิว และพื้นผิวหลักที่ใช้เทคนิคการสลัดสีนั้นอาจจะมีสีที่เข้มข้น สดจัดจนเกินไป และด้วยน้ำหนักของการสลัดที่ไม่เท่ากัน ทำให้เกิดความไม่สม่ำเสมอของจุดสีหนักบ้าง เบาบ้าง จึงจำเป็นที่จะต้องลดค่าน้ำหนักให้เบาลง และให้เกิดความสม่ำเสมอเป็นเนื้อเดียวกันทั้งภาพ โดยการใช้สีที่มีค่าน้ำหนักอ่อน เช่น สีขาว เหลือง เขียวเหลือง ส้ม เหลือง เป็นต้น หรือนำสีบางสีที่กล่าวมาผสมน้ำในปริมาณมากเพื่อลดความเข้มข้นของเนื้อสี จากนั้นทาทับบาง ๆ บนพื้นผิวงานด้วยความสม่ำเสมอตลอดจนทั่วทั้งภาพ ซึ่งยังคงเห็นสีของพื้นผิวหลัก และพื้นผิวรองอยู่บ้าง

ถ้าไม่มีขั้นตอนการลดค่าน้ำหนักนี้จะเป็นผลเสียต่อรูปแบบงานโดยรวม ซึ่งจะเกิดกับรูปทรงหลักหรือที่เป็นเนื้อหาของผลงาน เพราะจะเกิดการแข่งกันกันของสีพื้นหลังกับรูปทรงหลัก ซึ่งทำให้



ภาพที่ 15 : การลดค่าน้ำหนักของพื้นผิว

เกิดความพละมัวขาดความคมชัด และที่สำคัญไม่สามารถแยกจุดเด่น ระยะเวลา มิติในผลงานได้

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

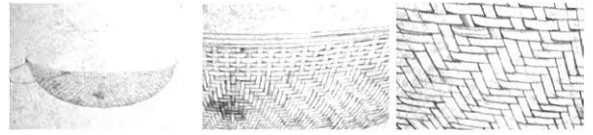
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานนั้นหมายถึงขั้นตอนเริ่มร่างภาพ ด้วยเส้นเป็นรูปร่าง รูปทรงที่ทำให้เกิดรูปโครงสร้าง องค์ประกอบในพื้นที่ว่าง ซึ่งรวมถึงการรวมสี ให้ค่าน้ำหนักงานเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งแยกออกจากการทำพื้นผิวเพื่อให้เกิดลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบขั้นตอนจึงแบ่งขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นตอนการร่างภาพ การร่างภาพลงบนพื้นที่งานที่ได้สร้างพื้นผิวไว้เรียบร้อยแล้วนั้น เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความแม่นยำพอสมควรเพราะการขยายแบบร่างความคิดที่มีขนาดเล็กมาเป็นภาพที่มีขนาดใหญ่ขึ้นหลายเท่าเป็นความแตกต่างของขนาดลัดส่วนและโครงสร้างเนื้อที่ที่เพิ่มมากขึ้น รูปทรง ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เส้นที่มีความหนามากขึ้น ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกและการมองเห็น ต้องเพิ่มความรอบคอบในการทำงานมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการตรวจสอบภาพโดยมีระยะห่างพอควรที่จะควบคุมภาพโดยรวม ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และทำการปรับแก้ไปพร้อม ๆ กัน

ในการร่างภาพใช้ดินสอสีที่มีโทนสีใกล้เคียงกับโครงสีของพื้นผิว เพื่อไม่ให้เกิดเป็นร่องรอยอันไม่พึงประสงค์มากเกินไป

ร่างภาพด้วยความละเอียดถี่ถ้วน เนื่องจากเป็นรูปทรงของข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้านที่มีลักษณะของลายสาน (เครื่องจักสาน) ที่มีความซับซ้อนของเส้นที่ไขว้ไปมาอยู่มากต้องร่างอย่างระมัดระวังและคอยตรวจสอบความถูกต้องของลายสานอยู่ตลอดเวลา เมื่อร่างภาพ ด้วยดินสอสีเรียบร้อยแล้วนั้นใช้สีอะครีลิคในกลุ่มสีเดียวกันกับพื้นผิวของภาพผสมน้ำให้เกิดความเงาจนแต่ยังคงให้มีเนื้อสีไว้และร่างทับรอยดินสอสีอีกครั้ง เพื่อตัดเส้นให้มีน้ำหนักเข้มข้นเพื่อความชัดเจนของภาพร่างทั้งหมด

เทคนิคที่ทำให้คัตเน้นน้ำหนักของภาพจะค่อย ๆ เริ่มจากสีที่มีน้ำหนักเบา

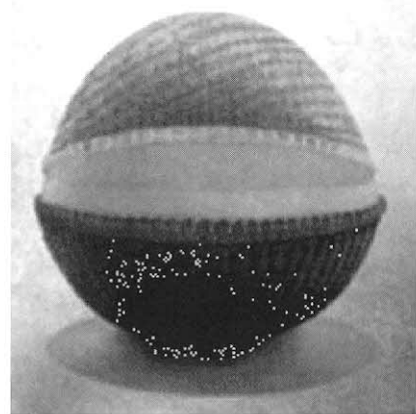


ภาพที่ 16 : ขั้นตอนการร่างภาพด้วยเทคนิคดินสอสีและสีอะครีลิค

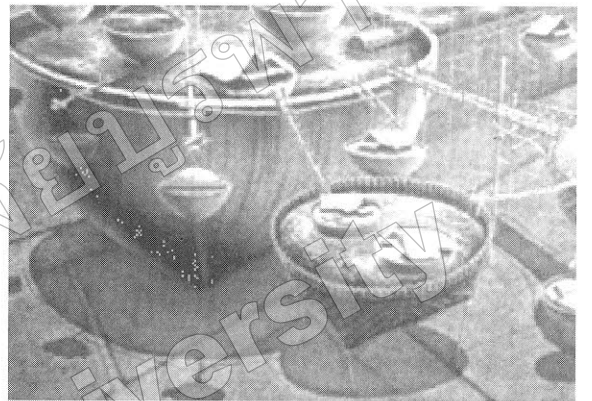
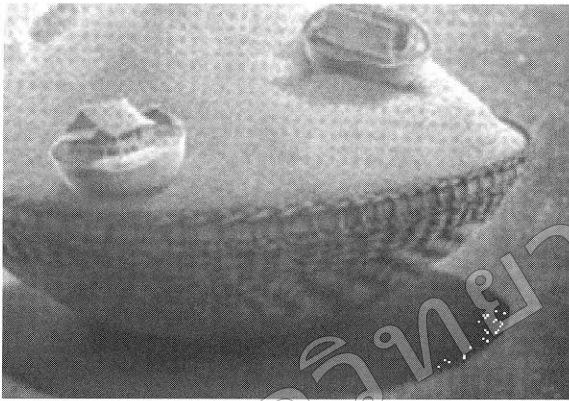
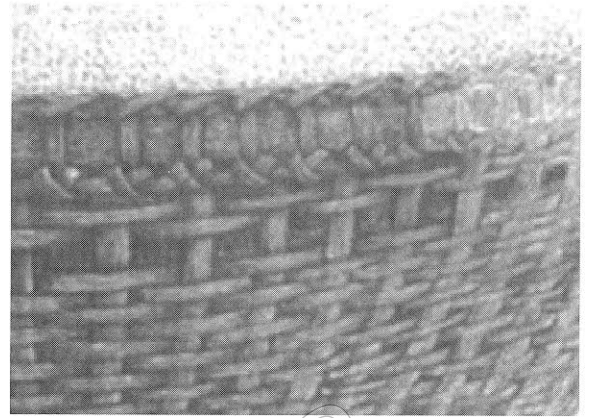
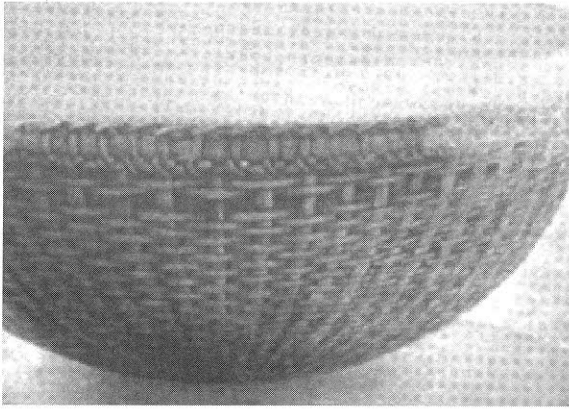
4.2 การควบคุมน้ำหนัก - สีโดยรวม การลงสีคูนน้ำหนักในภาพซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า การร่างภาพ กล่าวคือ การลงสีคูนน้ำหนักนั้นซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากแบบร่างความคิดในข้างต้น ที่สร้างขึ้นจากเทคนิคสีน้ำ ซึ่งเป็นการวางโครงสร้างโดยรวมไว้แล้ว ทั้งนี้จะเริ่มต้นด้วยสีที่มีน้ำหนักเบา และความเข้มข้นน้อยซึ่งเกิดจากการนำสีผสมกับน้ำในปริมาณมากๆ เพื่อให้เกิดความเงาจนแล้วจากนั้นใช้พู่กันขนาดพอเหมาะค่อย ๆ แถมสีไปตามทิศทางของรูปทรงนั้นๆ กล่าวคือ รูปทรงของเครื่องจักสานเป็นรูปทรงที่เกิดในการแต้มสี เพื่อให้เกิดทิศทางที่ล้อกันไปตามจังหวะที่เหมาะสมทำให้เกิดความเป็นเอกภาพของเส้น กับรูปทรงอีกด้วย



4.3 การคัต เน้นน้ำหนัก น้ำหนักของสี ซึ่งอาจรวมค่าน้ำหนักของแสงเงาด้วยก็ได้ มีความสำคัญมาก เป็นลำดับต่อมาเพราะมีผลต่อภาพผลงานในแง่ความครบถ้วนสมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าภาพจะสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์สามารถพิจารณาได้จากน้ำหนักของสีและแสงเงาได้เลย การเน้นน้ำหนักสี และแสงเงาในภาพผลงานให้มีความเข้มข้นจัดเนื่องจากมีความต้องการให้บรรยากาศของภาพคล้ายกับแสงพระอาทิตย์ส่องมากระทบวัตถุ และเป็นแสงที่จัดทำให้เกิดเงาตกกระทบที่เข้มตามเหตุและผลของมัน

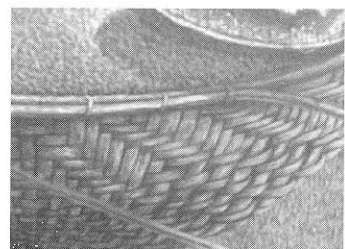
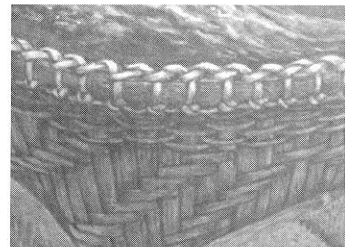
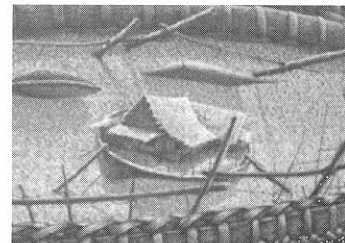


ภาพที่ 17 : การลงสีคูนน้ำหนักโดยรวม



ภาพที่ 18 : การคั่นไม้ท่อน

4.4 การเก็บรายละเอียด การเก็บรายละเอียดในผลงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งการเก็บรายละเอียดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคล ในภาพผลงานชุดนี้ต้องการให้ภาพมีความสมบูรณ์มากพอสมควรจึงต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บรายละเอียดค่อนข้างมาก เนื่องจากเนื้อหาในผลงานเป็นรูปทรงข้าวของเครื่องใช้หรือเครื่องจักสานซึ่งมีรายละเอียดสูง และสิ่งสำคัญที่มีความเชื่อมโยงจากขั้นตอนแรกคือการร่างภาพ ถ้าการร่างภาพไม่มีระบบระเบียบแบบแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจะส่งผลมาถึงขั้นตอนการเก็บรายละเอียดเพราะจะทำให้การเก็บรายละเอียดเป็นไปด้วยความยากลำบากจากความซับซ้อนของเส้นสานที่ไขว้ไปมา



ภาพที่ 19 : การเก็บรายละเอียด

บทสรุป

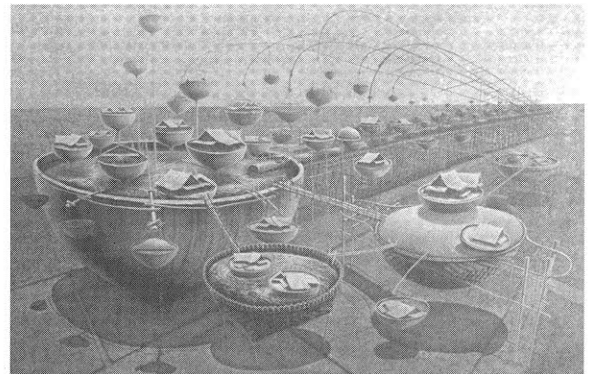
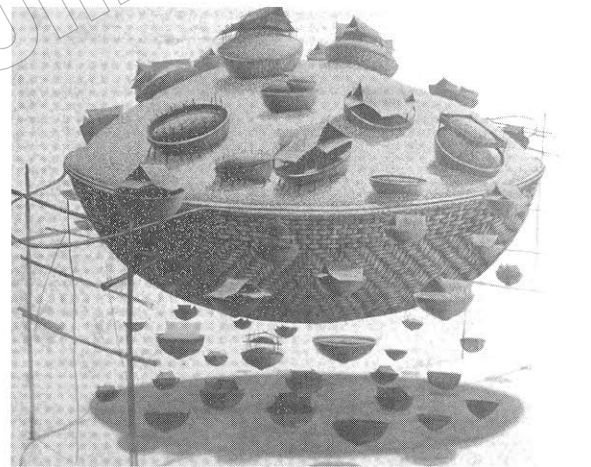
ผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมหัวข้อ “ภาพลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ จากความปิติสุขในวิถีชนบทไทย” ชุดนี้เป็นการสร้างสรรค์ที่มีแรงบันดาลใจจากความทรงจำในวัยเด็กที่เติบโตมาพร้อมกับสังคมชนบท มีความผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย พอเพียง ง่าย ไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นใดมากนัก มีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ ซึ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการดำเนินชีวิต หรือจะกล่าวได้ว่า ชาวบ้านได้ฝากชีวิตไว้กับธรรมชาติ เพราะความปิติสุขที่บังเกิดขึ้นนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการได้เฝ้าดูความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ ธัญญาหาร และความบริบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตและจิตใจของคนชนบท นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรมและจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน จึงทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีการพัฒนารูปแบบที่เป็นแนวทางเฉพาะตนที่ชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ

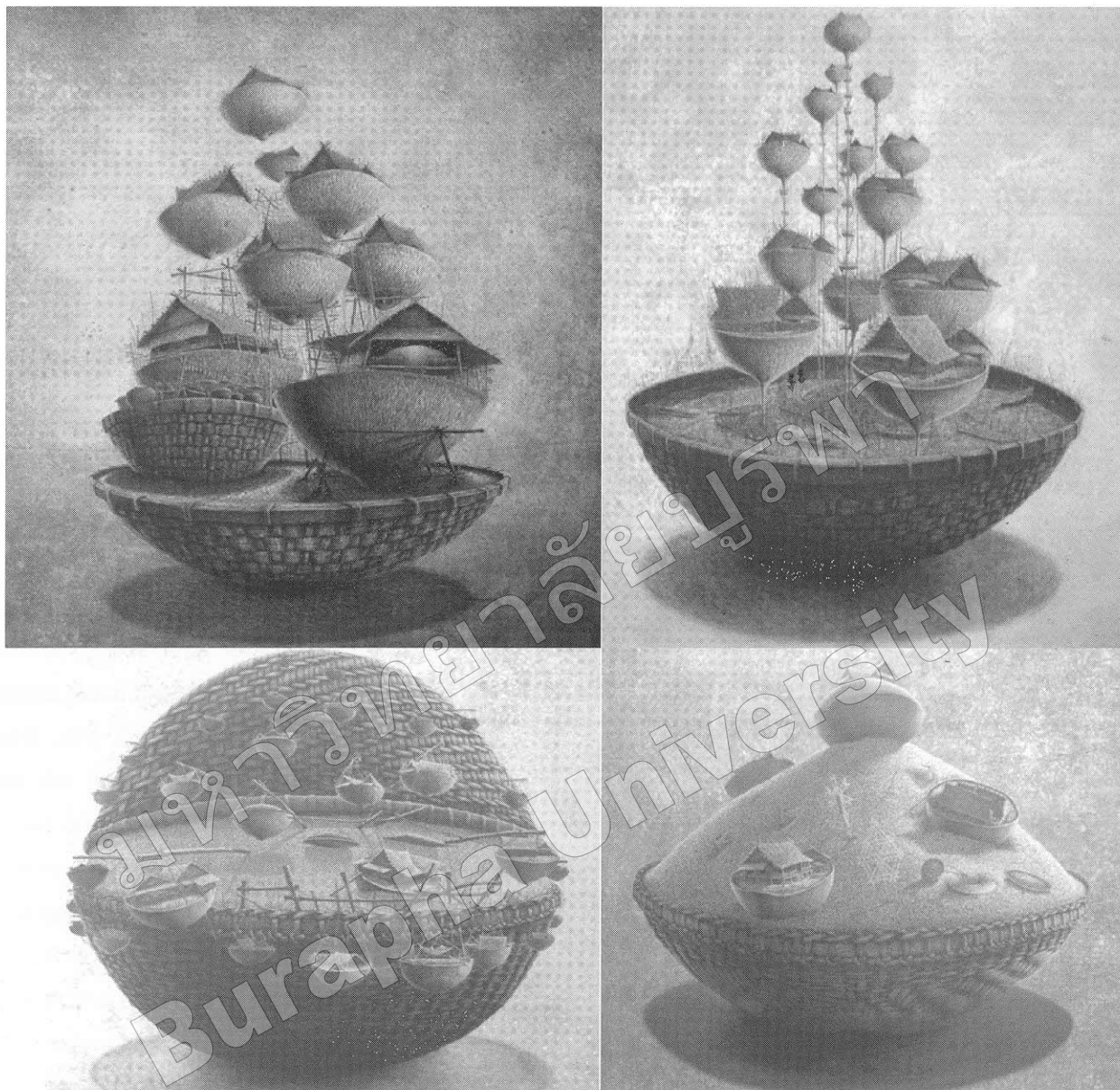
ผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ชุดนี้ เป็นการใช้วิธีการจิตรกรรมแบบ 2 มิติ ซึ่งใช้การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วยทัศนธาตุอันได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว และการตัดทอน ยืดย่อ ลด ขยาย รูปทรงตามความเหมาะสม ซึ่งสร้างสีและบรรยากาศโดยรวมให้เกิดความสมบูรณ์ และมีเอกภาพขึ้น

การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์และการวิเคราะห์ผลงานได้อย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้พอสมควร อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ได้ก่อให้เกิดการศึกษา ค้นคว้าแนวทางที่เป็นลักษณะเฉพาะตนขึ้นตามแนวความคิดที่ได้กำหนดไว้ และสามารถทดลองศึกษาค้นคว้า หาความเหมาะสม ลงตัวของการทำงานระหว่าง ทัศนธาตุ และเทคนิควิธีการทางจิตรกรรมได้อย่างประสานกลมกลืนกันอย่างน่าพอใจ

อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานศิลปกรรมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป และก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้สนใจในการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาแนวทางของการสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้าไปในอนาคต

รูปแบบผลงาน





เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิช่างหัตถศิลป์ไทย, 2538
- งามพิศ สัตย์สงวน. วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทย : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น, 2545.
- ชลูด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. ไทยวัฒนาพานิช: กรุงเทพฯ, 2531.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. ศิลปะสะสม. กรุงเทพฯ: จลองรัตน์, 2525.
- วัณณะ จุฑะวิภาต. ศิลปะพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: สิประปะพา, 2548.
- วิมลพรรณน ปัตถวิชัย. ข้าวของพ่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2553.
- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช). ข้าววัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, 2541.
- สนไชย ฤทธิโชติ. เครื่องไม้ไผ่ - หวาย. กรุงเทพฯ: โอเอสพรินต์ติ้งเฮ้าท์. 2539.
- เอี่ยม ทองดี. ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2538.